

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

אלימות של מטפלים נגד קטינים וחסרי ישע

למרבה הצער, מעת לעת אנו קוראים ושומעים על מעשים אלימים שבוצעו על ידי מטפלים כנגד מטופליהם. מדובר למשל במקרים של גננות ומטפלות פרטיות כנגד ילדים קטנים, וכן באלימות של מטפלים זרים או עובדים במעונות כנגד קשישים. מקרים אלו מעוררים רגשות סלידה עזים בקרב הציבור, וגם המחוקק ראה לנכון לספק הגנה בדמות עונשים חמורים המוטלים על מורשעים. עו"ד אסף דוק מסביר במאמר הבא על עבירות אלימות אלו ועונשיהן.

עבירות אלימות כנגד מטופלים קטינים

על הסיבות להחמרה בעבירות אלימות נגד ילדים נדמה שאין צורך להרחיב. מטבע הדברים, ילדים הינם חלשים מהמבוגר מבחינה פיזית ומנטאלית, נותנים בו אמן ותלויים בו במישורים רבים. לכן, אלימות כנגדם מהווה מעשה חמור שגם יהיו לו השלכות רבות על חיי הנפש של הילד בשנות התבגרותו ובגרותו. על כן, חוק העונשין מתייחס באופן ספציפי לעבירות אלימות כנגד קטינים, דבר המתבטא בסעיף 368. סעיף זה קובע כי עונש של **5 שנות מאסר** יוטל על מי שתוקף קטין (או חסר ישע) וגורם לו חבלה של ממש.

יחד עם זאת, במידה שהתוקף היה אחראי על הקטין הענישה המרבית עולה ל- **7 שנות מאסר**. בנוסף, סעיף זה קובע שגרימת חבלה חמורה לקטין עקב תקיפה מובילה לענישה מרבית של **7 שנות מאסר**, ושוב - אם התוקף היה אחראי על הנפגע הרי שצפויות לו **9 שנות מאסר** לכל היותר. חשוב לתת את הדעת על כך שהמונח "חבלה" אינו כולל רק פגיעה פיזית אלא גם נפשית, שכן ההנחה היא שאלימות כלפי ילד גורמת לו למצוקה נפשית חריפה באופן מיידי וגם בטווח הארוך. את הנקודה הזו יהיה צורך להוכיח בבית המשפט באמצעות חוות דעת פסיכולוגית או פסיכיאטרית.

יודגש, כי בכל העבירות שתוארו לעיל הענישה חמורה בהרבה מזו של עבירות אלימות המבוצעות כנגד מבוגרים. עוד חשוב לדעת, כי כל מי שחושד שעבירה נעברה כלפי קטין מחויב לדווח על העניין לעובד סוציאלי או למשטרה, ושאי דיווח עשוי להוביל בפני עצמו לכתב אישום ולענישה של שלושה חודשי מאסר.

עבירות אלימות של מטפלים כנגד קשישים

ישנם מספר חוקים המספקים הגנה לקשישים בהתאם למצבם ולקשריהם עם התוקף, כגון חוק הגנה על חוסים, החוק למניעת אלימות במשפחה, וחוק העונשין. גם כאן, קיימת החברה משמעותית בענישה לעומת עבירות אלימות רגילות, עקב ההבנה כי מצבו הפיזי (ולעיתים גם הנפשי) של הקשיש אינו מאפשר לו לגונן על עצמו, והוא תלוי מבחינות רבות במטפלו. זאת, בין אם המטפל הוא עובד זר בביתו של הקשיש, מטפל מקצועי בבית אבות, או בן משפחה. ראשית, כפי שראינו סעיף 368 לחוק העונשין מתייחס לא רק לקטינים אלא גם לחסרי ישע, כלומר, "מי שמחמת גילו, מחלתו או מוגבלותו הגופנית או הנפשית, ליקויו השכלי או מכל סיבה אחרת, אינו יכול לדאוג לצרכי מחייתו, לבריאותו או לשלומו". לכן, אותם העונשים שצוינו לעיל תקפים גם במקרים אלו.

יחד עם זאת, מרבית הקשישים אינם עומדים בהגדרה זו של חסר ישע, והמחוקק דאג לקבוע עונשים מרתיעים גם מפני תקיפתם. ההחמרה באה לידי ביטוי בתת סעיף 368 ו' לחוק העונשין, שקובע עונש של **5 שנות מאסר** על מי שתוקף אדם זקן (שגילו מעל 65) וגורם לו עקב כך חבלה ממשית. כמו כן, גרימת חבלה חמורה בתקיפה מובילה לענישה מרבית של **7 שנות מאסר**. עוד נקבע כי על מי שהורשע בעבירה זו יוטל תמיד עונש מאסר, ועונש זה לא יהיה כולו על תנאי אלא אם ישנן סיבות מיוחדות. למעשה, אנו רואים כי מבחינת חוק העונשין, תקיפה של קשישים זהה בחומרתה לזו של קטינים וחסרי ישע.

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

בשורה התחתונה, אם יש לכם סיבה להניח כי כנגד מטופל כלשהו מתבצעות עבירות אלימות, עליכם לדווח על כך בהקדם לרשויות - זו אינה רק זכות מוסרית אלא חובה המוגדרת בחוק. מאידך, אם אתם או מקורביכם זומנתם לחקירה, והינכם נחשדים בעבירות אלו, מהרו לפנות לסייע משפטי שכן הענישה עלולה להיות חמורה מאוד.